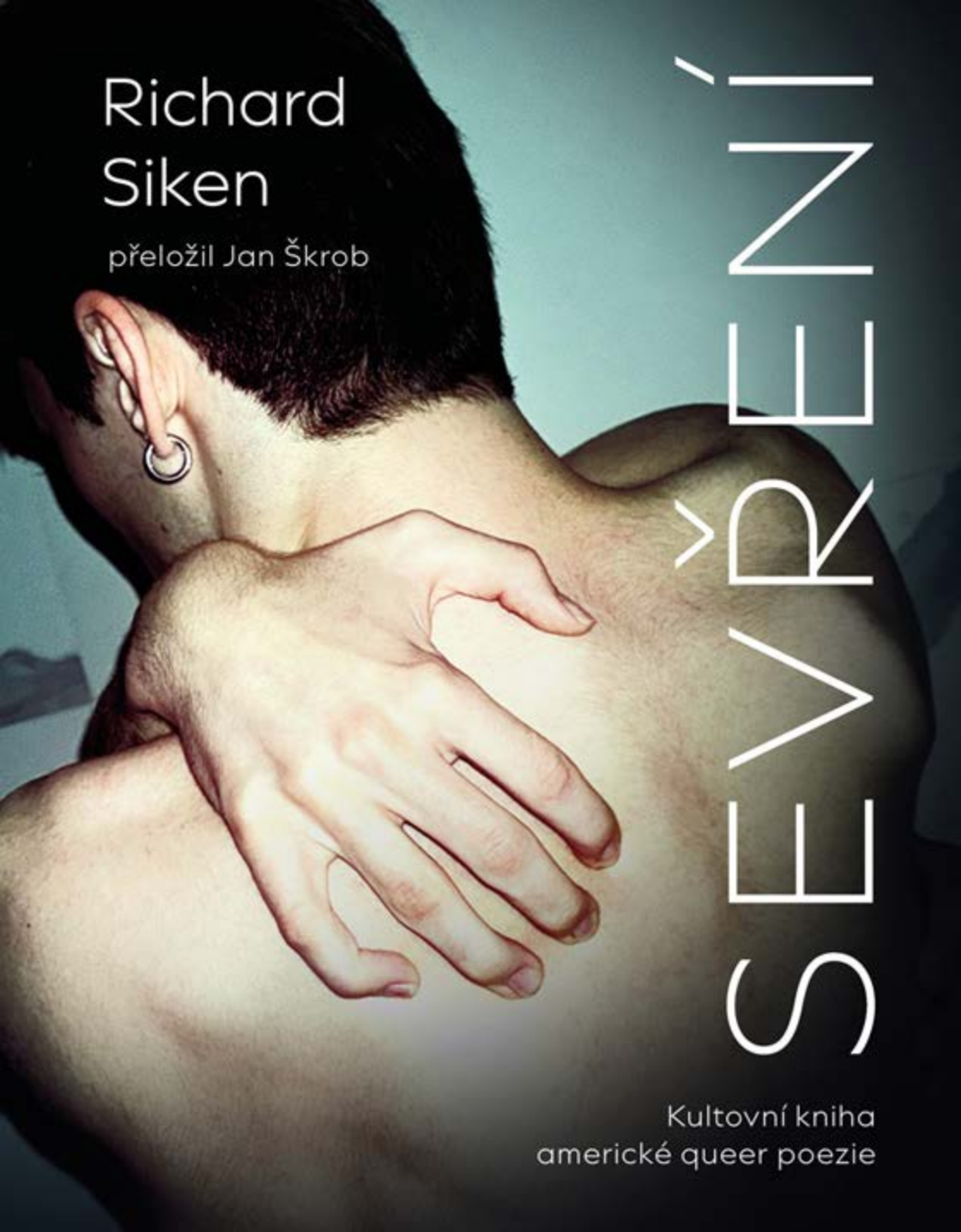

A photograph of a person's back and shoulder, with a hand resting on the shoulder. The person has short dark hair and is wearing a small hoop earring. The background is a soft, out-of-focus light blue.

Richard
Siken

přeložil Jan Škrob

IN
E
>R
V
E
S

Kultovní kniha
americké queer poezie

SEVRĚNÍ

© 2005 by Richard Siken
Originally published by Yale University Press

*Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Jan Škrob, 2025
Cover © Adéla Korbelařová, 2025
Cover photo © Mikuláš Dobrovský, 2025
© DOBROVSKÝ s. r. o., 2025

ISBN 978-80-277-5453-3 (pdf)

Richard
Siken

přeložil
Jan Škrob

SE
V
PŘ
E
NÍ

Obsah

Předmluva	5
-----------	---

I	
Šeherezáda	15
Nemravný Valentýn	16
Malý netvor	18
Přímořská improvizace	21
Rozbitá silnice	22
Litanie, ve které jsou některé věci škrtnuté	25

II	
Viditelný svět	33
Teorie bot	34
Malé divné lásky pro začátečníky	36
Nedokončený duet	40
Zdalo se mi o tobě	42
Slaměný dům, slaměný pes	45
Vyslovování tvých jmen	47

III	
Planeta lásky	54
Ptačí kost	56
Jízda bez mytí	58
Hudba silnice	60
Vykloubený pokoj	62
Jsi Jeff	66
Mezitím	76
Sníh se špinavým deštěm	77

Předmluva

Toto je kniha o panice. To slovo samotné se neobjeví. Ani není analyzován či popisován onen stav – mluvčí se z paniky nikdy nedostává na tak dlouho, aby ji dokázal odlišit od jiných stavů. Ve světě *Sevření* je panika synonymem bytí: svými zámlkami, svojí klikatou a překotnou syntaxí, svými horečnými výčty a otázkami vzdoruje času a ztrátě. Opakem je zapomnění: ne poklidné zapomnění spánku, ale hrozné zapomnění v sexu a smrti. Síla těchto básní vyrůstá z posedlosti, ale styl Richarda Sikena je čistá manická improvizace, v níž všechny role zastává básník sám: je paralyzovaným zvířetem před reflektory auta; je zároveň i řítícím se vozem, autem, které nezastaví, mechanismem úniku. Kniha nás oslepuje dálkovými světly: je rozkymácená, divoká, bezhlavá, neukojitelná:

... Jména volaná přes vodu,
jména, jimiž jsem ti říkal za zády,
kyselá a lahodná, tajná a pak už
nevyslovitelná, názvy květín, které
rozkvétají jenom jednou, řvané
z balkónů, řvané ze střech nebo
přidušené polštářem nebo šeptané
ve spánku nebo zaseknuté v krku
jako kus masa. Snažím se, vážně.
Snažím se a snažím. Šťastný konec?
No jasně – *Čau miláčku, vítej doma.*

Báseň ne a ne zastavit:

... Názvy tepla a názvy světla,
názvy srážek ve tmě, po straně
autobusu, ve štěkotu psa,

v kuličkovém peru na džínách
a na rukou a na krabičkách
od sirek, které se potom ztratí.
Jména jako výkřiky bolestí,
jména jako náhrobky, jména
zapomenutá a znovu objevená,
jména zakázaná nebo obehnaná...
„Vyslovování tvých jmen“

Nebo, v „Ptačí kosti“:

krvácím, nevykládám to jenom tak.
Všude se třpytí rozbité sklo jako hvězdy. Je to western,
Henry. Je to klasická přestřelka. Udělali jsme si hřbitov
z odpoledne bílého jako kost.

a později:

Dokonce i když stojíš,
vypadáš, jako bys ležel, ale můžu tě políbit na krk, lásko?
To ti musím svázat ruce? Musím ti vrazit do pusy jazyk
jako zloděj ruku,
jako při loupeži...

Zoufalá upovídánost básně oddaluje katastrofu. Hromadění a opakování
brání nějaké kolizi, nějakému smrtícímu spojení. To je také způsob, jak by
se dalo mluvit o nepřítomnosti – bez jediné odmlky pro ticho, jež by bylo
odpovědí.

To, že Siken dělá ze života umění, v těchto básních nepůsobí jako lite-
rární trik, ale spíše jako psychologický imperativ: tyto básně nahrazují line-
árně postupující čas opakovanými cykly rituálů – v *Sevření* kulka vstupuje
do těla a poté se vrací do zbraně. Všude jsou kamery a nahrávací pásy,

nástroje, s jejichž pomocí lze jeden okamžik opakovat stále dokola a zároveň jím manipulovat. Napjaté playbacks a zastavené záběry básní – což jsou jejich ovládací strategie – vytyčují mrazivé jistoty a neměnné skutečnosti. Což samozřejmě znamená, že jsou básně poháněny právě tím, co popírají; jejich zběsilost svědčí o hloubce hrůzy, jejich vynalézavost o zarputilé přítomnosti nepřítele. Všechno je trik, sdělují nám básně, všechno je umění, technologie – což znamená, že se všechno ještě může změnit. Což je Sikenův způsob, jak říct opak: v těchto básních je všechno mučivé, absolutní a smrtelně opravdové:

Spoustu mil byla noc a potom opravdové hvězdy na fialovém nebi,
jako loďky, co se vydaly moc daleko,
začaly mizet.

A tam, v dálce, žádná země zaslíbená,

ale Holiday Inn,

s bugenvileou rostoucí přes řetěz u bazénu.

Dveře se otevřely dokořán: dvě postele, dvě lampy, dva plastové kelímky
zabalené do celofánu

a on říká *Ne, Henry, tohle ne.*

Vidíš tu zápletku jako tečkované čáry na druhé straně pokoje?

Tady je umyvadlo na opláchnutí krve,
tady je whiskey, roztrhaná košile. Tady je kachlička z podlahy
v koupelně, kolečko odtoku
s proraženými otvory.

Tady je kluk jako pytel masa, tady jsou motory, malý pokoj,
co není pokojem,

Henry, který není Henry, Henry s jehlou a nití,
skloněný nad prázdným klukem, co omdlel

na přehozu.

Čas ubíhá:

Zazvoní zvonek, zavrčí pes
a pak se zvedne vítr a opadne světlo
a okno se pevně zavře před špinavým deštěm.

A později:

Celého tě ovine rukama, aby tě udržel v pokoji.
Je noc. Je poledne. On řídí. Celé se to děje
znovu.

.....

*Byl jsem ve tvém těle, láska, a byl to ráj.
Byl jsem ve tvém těle a byla to pouťová atrakce.
„Vykloubený pokoj“*

Je-li Sikenovým východiskem panika, jeho obsesí je tyranské tělo. To nám sděluje už [anglický] název *Crush*. Mezi mnoha významy tohoto slova najdeme ve slovníku „přitlačit mezi protilehlá tělesa tak, aby došlo k rozbití nebo zranění; utlačovat; rozbít, rozdrtit nebo rozmělnit“. Nebo, coby sloveso, „extrémně stlačit“. Mimo tuto množinu ničení najdeme jeho hovorový význam: poblouznění, milostnou fixaci dívky na chlapce. U Sikena chlapce na chlapce. Spojením erotiky a život ohrožujícího, nevyhnutelného *Sevření* připomíná *Příběh O*, i když je zde spoutávání méně doslovné. Básně, které tuto posedlost vyznačují nejostřeji, někdy vycházejí z pohybu směrem ven a zpátky, ve vlnách; někdy dochází k přízračným pohledům zpět do minulosti, zhuštěným, komplexním, zlověstně prorockým, jako v první části „Malých divných lásek pro začátečníky“, třinácti verších, které předpovídají a shrnují celý život:

Světlovlasý kluk v červených plavkách ti drží hlavu pod vodou,
protože se tě snaží zabít,

a ty si to zasloužíš, zasloužíš a víš to
a jsi v tomhle bazénu připravený umřít,
protože ses chtěl dotýkat jeho rukou a rtů a to znamená,
že tvůj život tak jako tak skončil.
Jsi v osmé třídě. Tyhle věci víš.
Víš, jak se jezdí na horském kole, a víš, jak se
dělí se zbytkem,
a víš, že kluk, kterému se líbí kluci, je mrtvý kluk, pokud ale
nedrží jazyk za zuby, což jsi přesně
neudělal,
protože jsi slabý a prázdný a už je to stejně jedno.

Aby taková kniha fungovala, nemůže se odchýlit od posedlosti (jinak její naléhavost není pro svou nahodilost přesvědčivá). Knihy tohoto druhu dokážou snít ve velkém; nevěří jen v to, co je pohání, ale i v důležitost toho, co je pohání. Když fungují, jako funguje *Ariel* Sylvie Plath, jsou nezapomenutelné; vracejí poezii smysl pro klíčový okamžik a klíčové sdělení, což skutečně může být genialitou této formy. Obtíže takového podniku jsou všem nezměrné; tisíce napodobovatelek a napodobovatelů Plath nedokážou udržet její intenzitu ani její vynalézavost. Riziko obsesivního materiálu spočívá v tom, že se snadno stává nudným, repetitivním, předvídatelným, uječeným. Triumfem *Sevření* je, že se zmítá a plane, ale zároveň čtenáře naprosto vtahuje: „udrží jeho pozornost“ by vzhledem k situaci vyznělo příliš slabě. To, co vtahuje, je čiré umění, navzdory zdánlivé uvolněnosti. Siken má úžasný smysl pro juxtapozici, lišáckou nesmělost, perfektní smysl pro správné načasování. Dovede do svých řítících se nezastavitelných vět a fragmentů vsunout okamžiky jízlivého a zlomyslného důvtipu, pasáže sarkastické virtuozity:

Někdo mi kdysi řekl, že vysvětlovat znamená přiznat selhání.
Určitě si to pamatuješ, volali jsme si spolu, miláčku.
„Malý netvor“

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Sevření.

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.